

Forfatter: Gyldenstierne, Mogens

Titel: BREV TIL: Christian 3. FRA: Gyldenstierne, Mogens (1558-08-12)

Citation: Gyldenstierne, Mogens: "BREV TIL: Christian 3. FRA: Gyldenstierne, Mogens (1558-08-12)", i *Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre (1. bind)*, TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKIÆR), s. 457. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-000743146-001-shoot-L0007431460010349.pdf> (tilgået 09. april 2024)

Anvendt udgave: Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre (1. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommersielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

København, den 12. August 1558.
Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender Kongen Meddelelse om en Række inden- og udenlandske Efterretninger og beder om Ordrer vedrørende forskellige Sager.

Sthormegtinge høgebørnne første, aldernaadiste herre, nest mynn pliicktiige thro thiennisthe giiffuer ieg etthers konng e matt e ganndse wnnderdannigen tiilkiennde, atth ieg thenn 7. dag wdj augustij haffuer wnnderdan-nigen wnndfangangett etthers konng e höchmecktiighetz skriiffuelsse, som er skreffuit thenn 2. dag augustj paa Sylckeburg¹⁾, och skall innthett bliiffue ther aff forsøm- metth, saa mögitt mugliggert er, hues konng e matt e mig om tiill skreffuith haffuer.

Mester manndt for thimmer menndt Hanns Liickow haffuer werriitt nuff syig enn lanngt tiid, er nuff først komenn op igenn. Ieg haffuer giiffuet hannem konng e matt e wiillig tiilkiennde. Saa wiill hannd selffuer giffue seg tiill Sylckeburgh. Her er saa mögett siugt folck, thett er om alle mode eblannth embitzfolckiitt. Her er meisth allt siugt y stegersiitt, baggers, briigers, smedhe, mur mestere; her løffber skøtt jnnengen mysthe, doch er her icke mange døde, Gudt werre loffuith. Doch ath ar- beydett forlennges megett ther for. Mestherr Henndrick er kommenn op igenn. Oc liger ther saa mögit folcks. 458siug po landsbierne, ath kornet liger bonden oc slagen i marcken, oc bønderne icke kand faa førtet i huss.

Her er icke wanndt tiill the rennder atth boere tiill wattherkonnsthenn; thet første mugliggert er, skall thet innthet forsømmis. Her er och mannge siuge aff bods- menndenn, atth menn icke well kanndt gjørre ther naagen skick eblannht, før menn seer, hwiilke ther kommer tiill helbredenn igenn, som skwle bliiffue i thienniste. Chriistopher¹⁾ meenn, ther wiill gjørres thuoo hundret behoff ath holde wachtt poo skiib y winnther, baade bod- menndt och knecthe. Jeg wiill nuff jnnthett bestiille her om, før ieg ydermerre fanger konng e matt e skriiffuelsse, oc lader ieg thett bliiffue, som nuff er, saa lennge.

Stegersyt och briiggers her paa slotthet haffuer poo neste inthett giiffuith siigh, sydenn konng e matt e er her aff farnne; ieg haffuer tallett meth Erckeles²⁾, hannd syger och, thet stannder well thenne winnther, mynn thro er enn lenger, wdenn thet tages nedt.

Otthe StiisBenn³⁾ er aff draggenn tiill Norge om the biergwerck. Gudt wiill giiffue naadenn ther tiill tet. Thett skiiff, som konng e matt e er tiill dømpt effther thet falske breff, liigger enndnu stille meth lasten, sallth och naagenn franndtz wynn. Skipperenn kom thill mig nuff y thiisse dagge, spurde, om hanndt moothe selliige godtzett och liige paa enn retth. Jeg suarede hanem, att retthenn er gonngen, godtzett er etthers konng e matt e tiill dømptt, hanndt mothe söge syn oprettnyngh for thett falske breff, som hanndt wiille stille konng e matt e synn thold fra meth, huor hannd wiille; konng e matt e haffuer dom for segh, ther mothe hannd retthe seg epther. K. mt.⁴⁾ wylle nadeligen gyffue meg tyl kende, om gos-set skal lenger blyffue i skybet eller opskybes.

S. 459

Giiffuer ieg etthers konng e matt e ydttmygliigenn tiil-kiennde, atth her er kommeth halff tridie sinde tue tussinnde hwilling och liigge saa mange skwller. Mig siigiis, her kom mere j fiord. Jslannds fiskende wor oc mere i fiord enn y aar.

Allder naadiste herre, wliickenn haffuer nuff werriith metth etthers naadis konng e matt e skiib Gallion, som skwle hennthe thett thiimber aff Norge, hannd er paa henn reyssen om natthenn løbetth paa Annholts reff oc bleffuen ter. Redskabenn, anncker, thackell och thou er meiste partt redett, och wiill ieg hanndle meth Espernn wragere, hannd skall farre ther henn tiill wragett, om hannd ther aff kandtt naagett ydermerre bierge. Ther er well anndett merre, om Gudt wiill wnnde liickenn ther tiill. Ther wor thuoo gode stiirremenndt paa skiibit, som best er berøchtete att skwle werre forffarnne aff alle thiisse, her er, thennom haffuer ieg ladett thagett i borgenn. Thenn enne er mögjitt gammell, ieg fröckther, komme hannd i thorn- nett, tha thorde hannd bliiffue ther dødt. The erre hiemme y Norge. Huorlunnde etthers konng e matt e wiill haffett meth thennom, skall skee; eth gott röckthe haffue the aff alle folck, oc¹⁾ syges, tet er forstandyge stiirmend, doch wlicken har nu wert hos tenom.

The armme biiersmenndt miste allth therriis kremmerj, thett thii haffde. Herckeliis, Hechtor och thett Opslouff skiiff haffue hollett wedeløff mellum thette och Helsingiør, løbe aff i fredags och komme nuff igenn y søndags. Erckeliis er the anndre mögitt forferdig till windewerck och for enn løss boufflynne; hannd seglett thennom paa 4 wge søes enn tiillformne by enn winndtt, nu de seglede fra Helsingiør, och liigger Herckeliis inde hoss Forthuna. Thett er ett skønnth skiiff, Gudt beware thett. Hechtor segler och möggett beder enn thenn Flyenndess. 460Hiorth aff Opslouff; thett duer jnnthett, huerckenn skiib eller redskab, thet err saa möggett gammelt, at¹⁾ tet er føge werd.

Jeg sennder konng e matt e etth regiister, som Chriistopher ThruindBenn meenn, ath skibenn skwle liigge

winther leige, paa konng e matt e behag.

Jegh fiick enn kundskaff hiem i dag, som haffuer werriitt wdennlannds, siigger, the Liibske haffue wdsennth thuo skiff meth vij c knechte tiill Liifflanndtt. Ther liiger ennd nuff enn høffuitzmanndt ath wille tage knechther ann; siiger hannd oc for migh, ther er ingenn knechtte ath bekomme. Hand siigger och, ath ther haffuer werriitt naagnne aff stedernne forsamlett, wiille hanndle metth hertug Hanns Albrechtt²⁾, atth hannd wiille tagge seg offuer ath lade seg bruge i mot Russen, och hanndt wiille icke.

Siiger hanndt och, att ther er røckte, att hertug Frandtz³⁾ wiill jnndtage lannthe Kedinngh, och de Hadeller wiill hielpe hannem ther tiill. Syger hanndt och, ther liiger en boegert och enn barck for Thraffuenn och tøffuer effther mynn naadiste frues frue moder⁴⁾, som skall førre hindis naade tiill Swerighe.

Verners⁵⁾ svenndt wor her nuff korteliig, sagde for mig, ath then greffue aff Oest Friißlanndt⁶⁾ wor paa reyssenn hiid tiilbagge. Harttug Erick⁷⁾ skal fiillig hanom tyl Kalmer⁸⁾, oc om hanndt hiidt kommer, retther ieg megh effther, som konng e matt e mig beffalet haffuer.

S. 461

Siiger hannd, ath hertug Henndrich aff Brunssuig¹⁾ haffuer thuo fennkenn knechte, ere toussennt sterck, liige tiill Gannderssen et fenncken, thett anndett tiill Helmstedt, och hertug Henndrich skall lade seg hørre, hwiilkenn ther wiill giøre naagenn forsamlingh, tha wiill handt haffue atth giøre meth hannem, alth kong e aff Enngelanndt tiill thett beste.

Siigger hannd migh och, thett hanndt fwlde epther lep Thordssenn²⁾ och Karll Wrnne paa gaden wdij Libecke, the ginnge och tallede hiemmelig e meth huer anndre. Paa thett siiste ginnge the i winkielderenn; hanndt fwlde alth effther oc sette seg saa offuer enn siide hos thennom ath høre, huadt therres talle wor. Saa sagde lep Thordssenn tiill Karll Wrnne, atth Per Oxe haffuer hafft budt tiill herrenne om leyde, och the skwlle haffue suariitt, de wor tiill fredtz, hanndt therde ther synne penndinge, och de wiille leyde hannom, som hannd haffde werriitt therres budtt tiill konng e matt e om thenn Bornneholmske hanndell.

Siiger och samme kundskabere, thett hanndt wor y Lønnburgh; ther haffde Peder werriith meth vj heste, och hannd kunde icke wdsørge, huortt hannd droff; sagde och, ath Hanns Biernnekou och Peder skwlle werrt till sammell.

Herløuff Throlle wor i onnssdags forgaanngenn paa lanndstingett, lodt lesse en vj wgers paamynndelse offuer Per Oxe; Jørgenn Brade och Eskell Oxe wor ther och suardett, som Herløuff selluff skriiffuer etthers kong e matt e tiill ald³⁾ besked ter om.⁴⁾

Sennder ieg och etthers konng e matt e ett regiister paa thiisse gode mennds gorde i Kiønnehaffnn. Ther stannder s. 462eth streg paa theris naffn, som haffue wdgiiffith tiill biies befestningh ath forbedre meth, om konng e matt e naadeligenn wiille tiillskriiffue thennom, som inthett giiff- uett haffuer, de och wiille hielpe tiill meth och befeste biienn, første burgenne haffue giørurth theres ferdig tiill lermers skanndse, som the loffuett haffue; thett skeer icke dertt før sennt Mickels dagh, theres arbeide bliiffuer giortt. Saa wiill ieg bestiille, att ther skall beginndes paa tet rundell, het første thett leylliighetten seg begiiffue kand. Dagenn wiill bliiffue for stackett ath giiffue daglønn ther epther, men woldmester Lambertt siigger, wiill giøre forthingett arbeith. Huadt konng e matt e tiickes her om, wiile naadeligenn giiffue mig thett till kennde, huadt etthers konng e matt e wiillig er her om. leg haffuer beffallett woldmesterenn ath giøre et skabelunn; første ieg thet for, wiill ieg wnnderdanige skicke konng e matt e tiill hannde.

Sennder¹⁾ ieg wnnderdanighen konng e matt e eth konntherfeyge om thett slag, som stodt thenn 13. dag jullij for Greffelingh²⁾.

Sennder ieg etthers konng e matt e et regiister paa thiisse kanicke gorde och wicarie gorde, som er beseett aff Herløuff Throlle och Pouell Huitfelldt, och the iij burgeinester meth kiercke werge haffue loffuet ath wiile om 14 dage fly mig beskeedt paa allt godßett, huem thet haffuer, och huadt adkomme the haffue ther paa, thett haffuer; saa wiill ieg sennde konng e matt e thet oc.

Sennder ieg konng e matt e enn skrifft om thiidenn, en offuerlennder aff lannthe Frannkenn, som haffuer werriitt i Pollen, haffuer giiffuet mig tiikiennde, som thet ther tiill gaar.

S. 463

De kober rør tiill wanndkonstenn paa yrthergordenn her offuenn poo erre allt lagdt, och gwlett er merre ennd halff parthen lagt saa høggt, som thett skall bliiffue ath gannge. Erckeliis haffuer sagt for mig, atthet skall bliiffue ferdiget jnnden 14 dagge, alth thett hannd haffuer ath arbede paa yrthergordenn, menn stiieennhug- gerenn siiger, hand skall giørre tiill thenn brønndt, skall och bliiffue ferdig jnnden sanncte

Mickelsdag.

Sennder ieg och konng e matt e etth breff, thenn biiggemesther aff Sønderburgh haffuer skreffuitth hannem tiill, atth hannd skall nuff gjørre kornn hwssett aff thett, som skwlle werre briiggerssiitt, och Erckliis meenn, thet wiill icke skiicke segh. Om konng e matt e wille ennd nu skriiffue tiill Sønnderburgh, om hannd skwlle biigge effther thenn skabullwnn, som Erckeliis haffuer giortt, eller effther thenn skriiffuelsse, som diitt skreffuitth er.

XI thiillther deller ere skiibiitt, skwlle tiill Sønderburgh meth første, winnden wiill føye. The legther did haffuer icke werriitt ath bekomme; doch skall the meth thet første forskiickes ther heenn, naar ieg thennom bekomme kanndt.

Jeg ackther nuff her effther ath lade Hecktor och jndlegge vdj haffuenn och wdredre iij eller iiij aff the smoo skiff atth haffue poo strømmenn och henn poo farre wanndett, om de aff stederne wiille førre salthet kiødtt wdt, om konng e matt e saa wiill. Och wiill meth mynn wiillig thiennesthe altiid finndes etthers konng e(!) wspartt, thett kiennde Gudt, som ieg etther konng e høgmecktiighedt meth liiff, siell och ett liicksalliigt lanngwariig regemenntthe wiill haffue beffallett. Ex Kiøffnnehaffuenn thenn 12. dag augustij anno 1558.

Etthers konng e matt e
wiilliige plectiige thro thiennen
Magnus Gyldennstierne ritther

S. 464

Konc. med Mogens Gyldensternes egenh. Tilføjelser i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

(Bagpaa Kone.: Mogens Gyldensternes Paaskrift:) Forsent tyl k. mt. ten 12. dag vdy augustij 58.

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Reg. og henlagte Sager.